

บทที่ 4

การวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีของจังหวัด

ในการคำนวณหาดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี จะใช้อัตราส่วนภาษีที่เก็บได้จริงต่อรายได้ (มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด GPP)หารด้วย อัตราส่วนภาษีที่ควรจะได้ต่อรายได้ (มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด GPP) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$TE_{ij} = TE_{ij} = \frac{T_{ij}/y_i}{\hat{T}_{ij}/y_i}$$

โดยที่

- TE_{ij} = ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี
- T_{ij}/y_i = อัตราส่วนภาษีชนิดที่ i ที่เก็บได้จริงต่อรายได้ (GPP)
- $\hat{T}_{ij}/y_i$ = อัตราส่วนภาษีชนิดที่ i ที่ควรจะได้ ต่อรายได้ (GPP)

ดัชนีวัดความพยายาม ในการจัดเก็บภาษี

ค่าประมาณการของตัวแปรตามที่ได้จากสมการที่ (3.1), (3.2), (3.3), (3.4) คือ ค่าของภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ (Expected Tax Ratio) ของภาษีท้องถิ่นจัดเก็บ ภาษีเงินได้ ภาษีการพาณิชย์ และภาษีรวม จากนั้น จึงคำนวณดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort Index) ซึ่งคืออัตราส่วนของภาษีที่เก็บได้จริงกับภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ (ในความหมายที่กำหนดไว้คือ ความสามารถในการเสียภาษี) หรือ Taxable Capacity ตารางที่ 4.1 4.2 4.3 และ 4.4 แสดงถึงอันดับความพยายามในการจัดเก็บภาษี อัตราส่วนภาษีที่เก็บได้จริง อัตราส่วนภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ ค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีและอันดับความสามารถในการเสียภาษีของจังหวัดต่างๆ ในแต่ละประเภทของภาษี

ในตารางที่ 4.1 4.2 4.3 และ 4.4 ค่า Actual คือค่าของอัตราส่วนภาษีที่เก็บได้จริงต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด $\left(\frac{T_{ij}}{y_i}\right)$ ค่า Fitted คือค่าของอัตราส่วนภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ $\left(\frac{\hat{T}_{ij}}{y_i}\right)$ ค่า Index คือ ค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีของจังหวัดต่าง ๆ เมื่อใช้อัตราส่วนรายได้เก็บได้จริงต่ออัตราส่วนภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ $\left(\frac{T_{ij}/y_i}{\hat{T}_{ij}/y_i}\right)$ โดยที่ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีของ

จังหวัดใดมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่ามีความพยายามในการจัดเก็บภาษีได้สูงกว่าปกติ และจังหวัดใดมีค่าดัชนีความพยายามต่ำกว่า 1 แสดงว่ามีความพยายามในการจัดเก็บภาษีได้ต่ำกว่าปกติ และในแต่ละตารางได้จัดลำดับค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีจากจังหวัดที่มีค่าความพยายามสูงสุดไปยังจังหวัดที่มีค่าความพยายามต่ำสุด

สำหรับค่าความสามารถในการเสียภาษีของจังหวัดในสมการของภาษีแต่ละประเภทนั้น คือปริมาณภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ (Expected Tax Ratio) หรือค่า Fitted ในตาราง เมื่อใช้ค่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนของภาษีที่เก็บได้จริง แทนค่าในสมการของภาษีในแต่ละประเภท สำหรับค่าที่ได้จะชี้ให้เห็นถึงความสามารถของจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบกัน ภายในระยะเวลาหนึ่งไม่ใช้ค่าของจำนวนภาษี แต่ค่าที่ได้เป็นอัตราส่วนของภาษีกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นอัตราส่วนที่ได้จากการประมาณการโดยสมการของภาษีในแต่ละประเภทตามตัวแปรที่ใช้ในสมการของบทที่ 3 และได้จัดลำดับความสามารถในการเสียภาษีของจังหวัดต่าง ๆ เปรียบเทียบกัน โดยที่จังหวัดที่มีความสามารถสูงจะอยู่ในอันดับต้นและจังหวัดที่มีค่าความสามารถต่ำอยู่ในอันดับท้ายดังแสดงในตาราง

เมื่อทราบค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีและความสามารถในการจัดเก็บภาษีสามารถที่จะจัดกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ ตามค่าที่ได้ออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีสูงและมีค่าความพยายามสูง กลุ่มที่ 2 ได้แก่จังหวัดที่มีค่าความสามารถสูงและมีความพยายามต่ำ กลุ่ม 3 ได้แก่จังหวัดที่มีค่าความสามารถต่ำและมีค่าความพยายามสูง และกลุ่มที่ 4 คือจังหวัดที่มีค่าความสามารถต่ำและมีค่าความพยายามต่ำด้วย

ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น

ในการวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ได้แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นในตารางที่ 4.1 ซึ่งพบว่า จังหวัดที่มีดัชนีวัดความพยายามสูงสุด ได้แก่ จังหวัดพังงา ซึ่งมีค่าดัชนี 3.110068 รองลงมาคือจังหวัด น่าน ปทุมธานี ปราจีนบุรีและแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีค่าดัชนีเท่ากับ 2.500221 , 2.447327 , 2.178859 และ 1.745721 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีดัชนีวัดความพยายาม ในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นต่ำสุดได้แก่ จังหวัด สมุทรสาคร ซึ่งมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.294623 รองลงมาได้แก่ จังหวัดลำปาง สงขลา ระนอง ประจวบคีรีขันธ์ มีค่าดัชนีเท่ากับ 0.314667 , 0.413037 , 0.423875 และ 0.475384 ตามลำดับ

จากดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น พบว่า มีจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูงกว่าปกติ (Norm) 28 จังหวัด ส่วนอีก 47 จังหวัด เป็นจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษี ต่ำกว่าค่าปกติ (Norm)

การแทนค่าสมการเพื่อดูค่าความสามารถในการเสียหายที่ท้องถิ่นของจังหวัดต่าง ๆ จากค่าที่ได้ในสมการที่ 3.1 สามารถแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี กับค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของจังหวัดต่าง ๆ ออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มแรก คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียหายสูงและความพยายามในการเก็บภาษีสูงได้แก่ จังหวัด ภูเก็ต จันทบุรี พังงา นนทบุรี เชียงใหม่ เชียงราย (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1 และ 4.5)

กลุ่มที่สอง คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียหายสูงแต่มีความพยายามต่ำ ได้แก่ จังหวัดสงขลา ชุมพร สุราษฎร์ธานี ขอนแก่น ประจวบคีรีขันธ์และระนอง (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1 และ 4.5)

กลุ่มที่สาม คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียหายต่ำแต่มีความพยายามทางด้านภาษีสูงได้แก่ จังหวัดปทุมธานี สมุทรปราการ แม่ฮ่องสอนและปราจีนบุรี (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1 และ 4.5)

กลุ่มที่สี่ คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียหายต่ำและความพยายามทางด้านภาษีต่ำ ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว ชลบุรี สมุทรสาคร ระยอง อำนาจเจริญและหนองคาย (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1 และ 4.5)

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น

ลำดับ	Local	Actual	Fitted	Indix	ความสามารถ
1	พังงา	0.003276014	0.00105335772	3.1100678684	9
2	น่าน	0.001838543	0.00073535214	2.5002211984	51
3	ปทุมธานี	0.001034889	0.00042286501	2.4473270755	73
4	ปราจีนบุรี	0.001493099	0.00068526638	2.1788592668	58
5	แม่ฮ่องสอน	0.001181758	0.00067694535	1.7457214341	59
6	ภูเก็ต	0.002154168	0.00124612886	1.7286879939	1
7	เชียงใหม่	0.001715760	0.00100992240	1.6989028013	13
8	สมุทรปราการ	0.000944346	0.00060319685	1.5655685196	66
9	ยะลา	0.001229821	0.00082103427	1.4978924152	37
10	นนทบุรี	0.001471732	0.00102575284	1.4347822858	11
11	จันทบุรี	0.001618660	0.00114624658	1.4121394425	6

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	Local	Actual	Fitted	Indix	ความสามารถ
12	เพชรบูรณ์	0.001146597	0.00082704619	1.3863760184	36
13	ชัยนาท	0.001169266	0.00085027256	1.3751661068	28
14	เข็ยงราช	0.001320170	0.00096144507	1.3731101714	17
15	บโศธร	0.001066072	0.00080038932	1.3319418088	40
16	พิษณุโลก	0.001190629	0.00091410359	1.3025099204	22
17	สิงห์บุรี	0.001078358	0.00083692985	1.2884688039	33
18	นครสวรรค์	0.001039616	0.00084417701	1.2315142280	31
19	พระนครศรีอยุธยา	0.000568245	0.00047819381	1.1883152675	71
20	ปัดคานี	0.000928061	0.00083382762	1.1130130288	35
21	นครนายก	0.001198799	0.00107731693	1.1127635421	8
22	อุดรดิคต	0.000804293	0.00072695810	1.1063815162	53
23	แพร่	0.001028842	0.00094661855	1.0868601727	18
24	นครศรีธรรมราช	0.000855852	0.00078817198	1.0858696050	41
25	อุดรธานี	0.001057262	0.00101313274	1.0435572309	12
26	นราธิวาส	0.000666269	0.00063911553	1.0424860148	64
27	พัทลุง	0.000933678	0.00091909241	1.0158695545	21
28	ฉะเชิงเทรา	0.000615059	0.00061194068	1.0050957962	65
29	ตราด	0.000834946	0.00084149787	0.9922140406	32
30	สระบุรี	0.000484700	0.00049217735	0.9848076032	69
31	หนองบัวลำภู	0.000389784	0.00041235351	0.9452666069	75
32	กาญจนบุรี	0.000604762	0.00064753670	0.9339424270	62
33	กำแพงเพชร	0.000670925	0.00073181528	0.9167955563	52
34	นครราชสีมา	0.000756708	0.00084597902	0.8944760790	30
35	สตูล	0.000739421	0.00085046007	0.8694364651	27
36	ลพบุรี	0.000689006	0.00080081387	0.8603822031	38
37	สุรินทร์	0.000571712	0.00066713856	0.8569614117	60
38	เลย	0.000602308	0.00070804151	0.8506676426	55
39	ราชบุรี	0.000609740	0.00071868191	0.8484142866	54
40	สกลนคร	0.000624814	0.00073865071	0.8458856022	49

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	Local	Actual	Fitted	Indix	ความสามารถ
41	สมุทรสงคราม	0.000955951	0.00113217177	0.8443515629	7
42	พะเยา	0.000656787	0.00078786175	0.8336322975	42
43	อุทัยธานี	0.000608301	0.00073811513	0.8241275342	50
44	ชัยภูมิ	0.000573872	0.00070412567	0.8150136036	56
45	ตาก	0.000608958	0.00074968411	0.8122861211	48
46	ตรัง	0.000806712	0.00100226475	0.8048891313	15
47	ร้อยเอ็ด	0.000621916	0.00077562174	0.8018289996	44
48	เพชรบุรี	0.000638247	0.00080053995	0.7972706399	39
49	กาฬสินธุ์	0.000520503	0.00066211864	0.7861174256	61
50	อุบลราชธานี	0.000668326	0.00085477466	0.7818739015	26
51	นครปฐม	0.000587202	0.00076012348	0.7725087017	46
52	ลำพูน	0.000386546	0.00050874475	0.7598034146	68
53	นครพนม	0.000593923	0.00078463051	0.7569460979	43
54	มุกดาหาร	0.000630250	0.00083385035	0.7558310699	34
55	กระบี่	0.000757861	0.00100688518	0.7526786711	14
56	ศรีสะเกษ	0.000569160	0.00077395864	0.7353881379	45
57	หนองคาย	0.000496076	0.00069681028	0.7119240523	57
58	สุโขทัย	0.000637546	0.00092550722	0.6888611859	19
59	ชลบุรี	0.000297212	0.00043433556	0.6842911946	72
60	พิจิตร	0.000550888	0.00084840250	0.6493238735	29
61	ระยอง	0.000386413	0.00059636573	0.6479463522	67
62	สุราษฎร์ธานี	0.000735695	0.00117386750	0.6267274619	4
63	อ่างทอง	0.000531528	0.00092115385	0.5770241284	20
64	ชุมพร	0.000713374	0.00123809703	0.5761858599	3
65	บุรีรัมย์	0.000404618	0.00075956175	0.5326992851	47
66	ขอนแก่น	0.000624004	0.00117170306	0.5325615501	5
67	สุพรรณบุรี	0.000460594	0.00088553122	0.5201329884	24
68	สระแก้ว	0.000211635	0.00041854669	0.5056425137	74
69	อำนาจเจริญ	0.000323253	0.00064497080	0.5011901313	63

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	Local	Actual	Fitted	Indix	ความสามารถ
70	มหาสารคาม	0.000436623	0.00087574810	0.4985714478	25
71	ประจวบคีรีขันธ์	0.000489831	0.00103038870	0.4753846773	10
72	ระนอง	0.000409640	0.00096641696	0.4238750134	16
73	สงขลา	0.000513616	0.00124350889	0.4130376574	2
74	ลำปาง	0.000283669	0.00090148922	0.3146671020	23
75	สมุทรสาคร	0.000141006	0.00047859720	0.2946235399	70

ที่มา : จากการคำนวณ

ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้

ในการวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ ได้แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ ในตารางที่ 4.2 ซึ่งพบว่า จังหวัดที่มีดัชนีวัดความพยายามสูงสุดได้แก่ จังหวัดสระแก้ว มีค่าดัชนีเท่ากับ 16.612016 รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรปราการ , นนทบุรี , หนองบัวลำภู และปัตตานี ซึ่งมีค่าดัชนีวัดความพยายามเท่ากับ 2.409549 2.225379 2.149715 และ 1.991243 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีค่าดัชนีวัดความพยายามต่ำสุดได้แก่จังหวัดสมุทรสาคร มีค่าดัชนีเท่ากับ 0.400762 รองลงมาได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ชลบุรี ลำพูนและประจวบคีรีขันธ์ มีค่าดัชนีวัดความพยายามเท่ากับ 0.454394 0.473753 0.567516 และ 0.581176 ตามลำดับ

จากดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ พบว่ามีจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ สูงกว่าปกติ (Norm) 37 จังหวัด ส่วนอีก 38 จังหวัด เป็นจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ ต่ำกว่าปกติ (Norm)

เมื่อพิจารณาค่าความสามารถในการเสียภาษีเงินได้และค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษี และแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า

กลุ่มแรก คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีสูงและความพยายามในการเก็บภาษีสูงได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ภูเก็ต นนทบุรี (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.2 และ 4.6)

กลุ่มที่สอง คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีสูงและความพยายามต่ำ ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร ขอนแก่น นครปฐม ชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรีและสระบุรี (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.2 และ 4.6)

กลุ่มที่สาม คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีต่ำแต่มีความพยายามทางด้านภาษีสูงได้แก่ จังหวัดสระแก้ว หนองบัวลำภู ปัตตานี นราธิวาส สตูล เลข สุรินทร์ กาฬสินธุ์ กระบี่ แม่ฮ่องสอน น่านและตรัง (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.2 และ 4.6)

กลุ่มที่สี่ คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีต่ำและความพยายามทางด้านภาษีต่ำ ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.2 และ 4.6)

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้

ลำดับ	Tax	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
1	สระแก้ว	0.005201945	0.0003131435165	16.61201565769	75
2	สมุทรปราการ	0.062156375	0.0257958498295	2.40954942019	3
3	นนทบุรี	0.056992104	0.0256100631609	2.22537928321	5
4	หนองบัวลำภู	0.002752076	0.0012802049351	2.14971519372	74
5	ปัตตานี	0.007830647	0.0039325414728	1.99124333569	72
6	นราธิวาส	0.006494853	0.0040350145656	1.60962318586	71
7	ตรัง	0.012335965	0.0077242953089	1.59703435806	57
8	สตูล	0.006013455	0.0043204525805	1.39185765563	70
9	เลข	0.006968480	0.0051397166150	1.35581015882	69
10	แม่ฮ่องสอน	0.008253874	0.0062108368776	1.32894715522	64
11	ตาก	0.012068671	0.0090826064854	1.32876735542	47
12	พิจิตร	0.012443767	0.0096812512153	1.28534697874	43
13	กระบี่	0.007743086	0.0060291070570	1.28428404517	65
14	น่าน	0.008232203	0.0064668152457	1.27299183403	63
15	กาฬสินธุ์	0.006387880	0.0051617947589	1.23753080050	67
16	ภูเก็ต	0.031445385	0.0257115318091	1.22300706288	4
17	สุรินทร์	0.006239334	0.0051586746317	1.20948391699	68
18	กาญจนบุรี	0.011215890	0.0093049566205	1.20536725291	45
19	อุทัยธานี	0.008221315	0.0068495186637	1.20027631190	59
20	เพชรบูรณ์	0.007735078	0.0064817857359	1.19335601564	62
21	ยะลา	0.010191487	0.0085754921049	1.18844340072	48
22	ฉะเชิงเทรา	0.020426444	0.0174733398848	1.16900627669	15

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	Tax2	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
23	กำแพงเพชร	0.006555982	0.0057567769820	1.13882855294	66
24	สงขลา	0.019605454	0.0175356792479	1.11803219726	14
25	ลพบุรี	0.012685407	0.0114220612846	1.11060575529	37
26	ระนอง	0.009449265	0.0085206222766	1.10898766467	49
27	สุโขทัย	0.013240607	0.0119640835874	1.10669629673	34
28	นครพนม	0.007288105	0.0066324404385	1.09885721064	61
29	พิษณุโลก	0.014207124	0.0129474956905	1.09728740906	32
30	อุดรดิตถ์	0.009974290	0.0092111803459	1.08284602249	46
31	หนองคาย	0.008663889	0.0080761090705	1.07278008809	53
32	ศรีสะเกษ	0.007262226	0.0068135582364	1.06584925938	60
33	นครศรีธรรมราช	0.008364461	0.0078491960932	1.06564556430	56
34	ปทุมธานี	0.029354045	0.0280232820922	1.04748776048	1
35	เชียงใหม่	0.021351823	0.0204845089615	1.04233999654	10
36	นครสวรรค์	0.014079806	0.0137077386334	1.02714286992	30
37	พระนครศรีอยุธยา	0.017982824	0.0176784430415	1.01721763380	13
38	เพชรบุรี	0.013330602	0.0135396586884	0.98455967811	31
39	มุกดาหาร	0.009849451	0.0100516430844	0.97988467331	41
40	เชียงราย	0.013570279	0.0139770952942	0.97089407451	28
41	พังงา	0.008131979	0.0084315548900	0.96446967447	50
42	อำนาจเจริญ	0.002772771	0.0029481187576	0.94052215260	73
43	สิงห์บุรี	0.013673885	0.0145926193187	0.93704116453	26
44	อุดรธานี	0.013459799	0.0146046007020	0.92161362537	25
45	นครราชสีมา	0.011590080	0.0126402484566	0.91691868556	33
46	ยโสธร	0.007595622	0.0083184794612	0.91310221242	51
47	สกลนคร	0.007191496	0.0078793119700	0.91270608746	55
48	ลำปาง	0.013776597	0.0151213222132	0.91107092394	23
49	บุรีรัมย์	0.007165059	0.0080089663353	0.89462968129	54
50	สมุทรสงคราม	0.017922666	0.0205765404930	0.87102426212	9

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	Tax2	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
51	ปราจีนบุรี	0.009146954	0.0105298625276	0.86866794092	40
52	จันทบุรี	0.016786861	0.0193733983474	0.86649026149	11
53	อุบลราชธานี	0.009900349	0.0115371186514	0.85813011889	36
54	ชัยภูมิ	0.006463612	0.0075461945113	0.85653927822	58
55	ตราด	0.009989876	0.0118538778528	0.84275172429	35
56	นครนายก	0.014360085	0.0171925880540	0.83524859404	17
57	ชัยนาท	0.008796555	0.0107032964649	0.82185474623	38
58	พะเยา	0.007861031	0.0095795329527	0.82060691673	44
59	นครปฐม	0.018517234	0.0228484088182	0.81043866763	7
60	แพร่	0.010815478	0.0137650678741	0.78571919143	29
61	อ่างทอง	0.012970170	0.0168324554261	0.77054533469	19
62	พัทลุง	0.007581776	0.0098872505445	0.76682349313	42
63	ร้อยเอ็ด	0.006246648	0.0082270928472	0.75927768363	52
64	ราชบุรี	0.012725023	0.0172837622821	0.73624149605	16
65	สุพรรณบุรี	0.010973778	0.0149169760749	0.73565700883	24
66	สุราษฎร์ธานี	0.010808279	0.0154474075681	0.69968238699	21
67	สระบุรี	0.011231771	0.0170182469191	0.65998401912	18
68	ชุมพร	0.010403974	0.0162070491369	0.64194128815	20
69	ระยอง	0.009505461	0.0151435064353	0.62769220858	22
70	มหาสารคาม	0.006293594	0.0106060468075	0.59339677773	39
71	ประจวบคีรีขันธ์	0.010920210	0.0187898442902	0.58117618387	12
72	ลำพูน	0.008205959	0.0144594421287	0.56751560171	27
73	ชลบุรี	0.010228242	0.0215898276091	0.47375283329	8
74	ขอนแก่น	0.011190541	0.0246274016627	0.45439389641	6
75	สมุทรสาคร	0.010534318	0.0262857024916	0.40076227764	2

ที่มา : จากการคำนวณ

ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์

ในการวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์กรรมได้แสดงค่าดัชนี วัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีการพาณิชย์กรรมในตารางที่ 4.3 ซึ่งพบว่า จังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูงสุด ได้แก่ จังหวัด นนทบุรี มีค่าดัชนี วัดความพยายามเท่ากับ 2.726781 รองลงมาได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สมุทรปราการ สระแก้วและมุกดาหาร ซึ่งมีค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเท่ากับ 2.278931 2.238914 1.919701 และ 1.811593 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีต่ำสุด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท มีค่าดัชนีเท่ากับ 0.382428 รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร อุทัยธานี ชุมพรและขอนแก่น ซึ่งมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.383526 0.428129 0.458732 และ 0.460211 ตามลำดับ

จากดัชนีวัดความหมายในการจัดเก็บภาษีการพาณิชย์กรรม พบว่ามีจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูงกว่าปกติ (Norm) 35 จังหวัด ส่วนอีก 40 จังหวัด เป็นจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษี ต่ำกว่าปกติ (Norm)

เมื่อพิจารณาค่าความสามารถในการเสียภาษีเงินได้และค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษี และแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า

กลุ่มแรก คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีสูงและความพยายามในการเก็บภาษีสูงได้แก่ จังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการ สงขลา (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.3 และ 4.7)

กลุ่มที่สอง คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีสูงและความพยายามต่ำ ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร ปทุมธานี ขอนแก่น สมุทรสงคราม นครนายก จันทบุรี ระยองและลำปาง (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.3 และ 4.7)

กลุ่มที่สาม คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีต่ำแต่มีความพยายามทางด้านภาษีสูงได้แก่ จังหวัดสระแก้ว ปัตตานีและกำแพงเพชร (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.3 และ 4.7)

กลุ่มที่สี่ คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีต่ำและความพยายามทางด้านภาษีต่ำ ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญและหนองบัวลำภู (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.3 และ 4.7)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์กรรม

ลำดับ	Other	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
1	นนทบุรี	0.047414317	0.017388383794	2.72678114097	5
2	แม่ฮ่องสอน	0.014171876	0.006218651859	2.27893059810	49
3	สมุทรปราการ	0.036702196	0.016392856253	2.23891403872	7
4	สระแก้ว	0.004187673	0.002181419900	1.91970055871	74
5	มุกดาหาร	0.011439400	0.006314554655	1.81159252321	48
6	อุดรดิตถ์	0.008343783	0.005300375803	1.57418705969	60
7	พระนครศรีอยุธยา	0.010032948	0.006602574153	1.51955097617	46
8	กาญจนบุรี	0.007637383	0.005063326010	1.50837275449	62
9	นราธิวาส	0.012256302	0.008249153012	1.48576490001	33
10	ฉะเชิงเทรา	0.011757991	0.007979151695	1.47358910433	38
11	หนองคาย	0.007597724	0.005241999339	1.44939430705	61
12	ปัตตานี	0.004528893	0.003142661651	1.44110104824	73
13	สุรินทร์	0.007023110	0.005405499959	1.29925262297	58
14	กำแพงเพชร	0.004360767	0.003359083015	1.29820161636	70
15	ตาก	0.008651313	0.006744617685	1.28269879846	44
16	ตรัง	0.007546352	0.005952731318	1.26771251657	52
17	สงขลา	0.016996162	0.013462887870	1.26244548455	11
18	ประจวบคีรีขันธ์	0.014431338	0.011584989462	1.24569280338	19
19	ยะลา	0.010211692	0.008283889951	1.23271700372	32
20	เพชรบูรณ์	0.005066101	0.004342199515	1.16671308696	66
21	เลย	0.004689619	0.004038562882	1.16120985044	69
22	สตูล	0.003775790	0.003303043198	1.14312461970	71
23	ภูเก็ต	0.028649941	0.025214073011	1.13626786865	1
24	ปราจีนบุรี	0.005966028	0.005332486349	1.11880792748	59
25	สระบุรี	0.009807343	0.008810255437	1.11317351359	28
26	นครราชสีมา	0.008813191	0.007951112183	1.10842241900	40
27	ชัยภูมิ	0.003564519	0.003232017385	1.10287742155	72
28	นครพนม	0.005858709	0.005445871728	1.07580738085	56

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ	Other	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
29	ลำพูน	0.004296061	0.004057806537	1.05871508674	68
30	นครสวรรค์	0.008413063	0.007952617285	1.05789863877	39
31	สิงห์บุรี	0.009727874	0.009248521615	1.05183016323	26
32	กาฬสินธุ์	0.005675547	0.005406188243	1.04982415429	57
33	สุราษฎร์ธานี	0.011610600	0.011306193624	1.02692386018	20
34	อุดรธานี	0.010855768	0.010603661877	1.02377538311	22
35	เขียงราย	0.010632837	0.010480969970	1.01448978772	23
36	ชลบุรี	0.021854571	0.022040789865	0.99155117100	2
37	บุรีรัมย์	0.004900374	0.005001415269	0.97979746451	64
38	ตราด	0.012450971	0.012723825911	0.97855559226	13
39	เขียงใหม่	0.015263923	0.016466504486	0.92696801638	6
40	อุบลราชธานี	0.007247259	0.007944591512	0.91222550454	41
41	น่าน	0.005044769	0.005590146585	0.90243948406	54
42	เพชรบุรี	0.008256542	0.009151615771	0.90219500102	27
43	นครปฐม	0.009980113	0.011089767247	0.89993890565	21
44	กระบี่	0.004217508	0.004810630877	0.87670580182	65
45	ศรีสะเกษ	0.004363067	0.005006101595	0.87154983112	63
46	นครศรีธรรมราช	0.005010644	0.005757666491	0.87025603301	53
47	ระนอง	0.008045645	0.009298975415	0.86521843978	25
48	พิจิตร	0.005559589	0.006652146232	0.83575868691	45
49	พินธุโลก	0.007732348	0.009405281292	0.82212830855	24
50	สุโขทัย	0.006521959	0.007997505991	0.81549910777	36
51	ร้อยเอ็ด	0.004945049	0.006078639895	0.81351241160	51
52	พะเยา	0.005186239	0.006396523745	0.81079023646	47
53	สกลนคร	0.004460725	0.005588186752	0.79824193385	55
54	แพร่	0.009607040	0.012090075317	0.79462201421	14
55	ราชบุรี	0.006470502	0.008196217680	0.78944975022	35
56	สุพรรณบุรี	0.006276528	0.007980845624	0.78644899242	37

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ลำดับ	Other	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
57	จันทบุรี	0.010332213	0.013213123009	0.78196600402	12
58	ลพบุรี	0.005454764	0.007330253832	0.74414394442	42
59	ยโสธร	0.004472990	0.006090304972	0.73444433748	50
60	ปทุมธานี	0.014589674	0.019972927750	0.73047247668	3
61	ลำปาง	0.008132311	0.011757856644	0.69164910292	16
62	อำนาจเจริญ	0.001012351	0.001499792889	0.67499386564	75
63	หนองบัวลำภู	0.002818351	0.004211221608	0.66924784839	67
64	พัทลุง	0.004533388	0.007022974645	0.64550823961	43
65	อ่างทอง	0.006506213	0.011681585425	0.55696318295	17
66	สมุทรสงคราม	0.007932121	0.014417524712	0.55017217992	9
67	ระยอง	0.006364413	0.012072018535	0.52720371340	15
68	พังงา	0.004371612	0.008310255272	0.52605026645	31
69	นครนายก	0.007085225	0.013941777115	0.50820099485	10
70	มหาสารคาม	0.004112278	0.008754575960	0.46972897588	29
71	ขอนแก่น	0.007376120	0.016027680483	0.46021132054	8
72	ชุมพร	0.005339411	0.011639495992	0.45873214816	18
73	อุทัยธานี	0.003694423	0.008629227625	0.42812904706	30
74	สมุทรสาคร	0.007272100	0.018961143346	0.38352645023	4
75	ชัยนาท	0.003154395	0.008248347414	0.38242751447	34

ที่มา : จากการคำนวณ

ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวม

ในการวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวม ได้แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวมในตารางที่ 4.4 ซึ่งพบว่าจังหวัดที่มีค่าดัชนีสูงสุด ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าดัชนีเท่ากับ 6.875599 รองลงมาได้แก่ จังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการ นราธิวาสและแม่ฮ่องสอน มีค่าดัชนีเท่ากับ 2.487119 2.395561 1.942816 และ 1.819317 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวมต่ำสุด ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร มีค่าดัชนีเท่ากับ

0.378887 รองลงมาได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ระยอง ชุมพรและมหาสารคาม ซึ่งมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.484834 0.504204 0.536289 และ 0.557363 ตามลำดับ

จากดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวม พบว่ามีจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูงกว่าปกติ (Norm) 30 จังหวัด ส่วนอีก 45 จังหวัด เป็นจังหวัดที่มีความพยายามในการจัดเก็บภาษีด้อยกว่าค่าปกติ (Norm)

การแทนค่าสมการเพื่อพิจารณาค่าความสามารถในการเสียภาษีรวมของจังหวัดต่าง ๆ จากค่าที่ได้ในสมการที่ 3.4 สามารถแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 4 กลุ่ม ตามค่าความสามารถในการเสียภาษี $\left(\frac{\hat{T}}{Y}\right)$ และค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษี คือ

เมื่อพิจารณาค่าความสามารถในการเสียภาษีเงินได้และค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษี และแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า

กลุ่มแรก คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีสูงและความพยายามในการเก็บภาษีสูงได้แก่ จังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการ ภูเก็ต เชียงใหม่และสงขลา (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.4 และ 4.8)

กลุ่มที่สอง คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษีสูงและความพยายามต่ำ ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร ขอนแก่น ระยอง ชุมพร อ่างทอง นครนายก สมุทรสงคราม ลำปางและปัตตานี (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.4 และ 4.8)

กลุ่มที่สาม คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษิต่ำแต่มีความพยายามทางด้านภาษีสูงได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู นราธิวาส แม่ฮ่องสอน อำนาจเจริญ สุรินทร์และปัตตานี (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.4 และ 4.8)

กลุ่มที่สี่ คือ จังหวัดที่มีค่าความสามารถในการเสียภาษิต่ำและความพยายามทางด้านภาษีต่ำ ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม สระแก้ว ชัยนาทและพัทลุง (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.4 และ 4.8)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวม

ลำดับ	Other	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
1	หนองบัวลำภู	0.00960200	0.00139653282629	6.875599212020290	75
2	นนทบุรี	0.10587800	0.04257052945160	2.487119642718480	4
3	สมุทรปราการ	0.09980300	0.04166163327850	2.395561386968100	6
4	นครราชสีมา	0.01941800	0.00999476543507	1.942816980162980	71
5	แม่ฮ่องสอน	0.02360800	0.01297629753190	1.819317100425890	64
6	อำนาจเจริญ	0.00596000	0.00400776848737	1.487111847598540	74
7	ฉะเชิงเทรา	0.03279900	0.02239910769010	1.464299402180940	31
8	พระนครศรีอยุธยา	0.02858400	0.01960671788620	1.457867663823460	38
9	สุรินทร์	0.01383400	0.01009077727870	1.370954844995080	70
10	ปัตตานี	0.01328800	0.00991658422648	1.339977526184610	72
11	อุตรดิตถ์	0.01912300	0.01432912107550	1.334554987653540	56
12	หนองคาย	0.01675700	0.01312143717730	1.277070474337180	63
13	ยะลา	0.02163300	0.01726863140560	1.252733901829920	45
14	ตรัง	0.02068900	0.01658932026960	1.247127649823770	46
15	ตาก	0.02132900	0.01733355727710	1.230503332872040	44
16	มุกดาหาร	0.02191900	0.01814077521590	1.208272509809200	42
17	กาฬสินธุ์	0.01258400	0.01049390147360	1.199172684407050	69
18	กาญจนบุรี	0.01945800	0.01650976844230	1.178574979292030	47
19	ภูเก็ต	0.06224900	0.05355060062990	1.162433273722110	1
20	เลย	0.01226000	0.01065297333020	1.150852407115700	68
21	นครสวรรค์	0.02353300	0.02109409435140	1.115620306232210	32
22	น่าน	0.01511600	0.01369923391980	1.103419365527610	58
23	เชียงใหม่	0.03833200	0.03516248938280	1.090138971183040	9
24	สงขลา	0.03711500	0.03450077452920	1.075772950215580	11
25	เพชรบูรณ์	0.01394800	0.01314697715540	1.060928290597280	62
26	พิจิตร	0.01855400	0.01749022073660	1.060821374379450	43
27	นครพนม	0.01374100	0.01326288656910	1.036048972326580	60
28	นครราชสีมา	0.02116000	0.02072632002570	1.020924118404150	36

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลำดับ	Other	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
29	สิงห์บุรี	0.02448000	0.02399198226680	1.020340867535370	26
30	ปราจีนบุรี	0.01660600	0.01633601473900	1.016526996658210	48
31	ชัยภูมิ	0.01060200	0.01076709146770	0.984667032113988	67
32	สุโขทัย	0.02040000	0.02097372742190	0.972645423945916	33
33	พิษณุโลก	0.02313000	0.02382646140280	0.970769415104244	27
34	เข็ยงราย	0.02552400	0.02637290657830	0.967811413740854	21
35	อุดรธานี	0.02537200	0.02637736820760	0.961885196442368	20
36	นครศรีธรรมราช	0.01423100	0.01482172764660	0.960144481083114	53
37	กำแพงเพชร	0.01158800	0.01209220792190	0.958303072097624	65
38	ตราด	0.02327600	0.02439253576800	0.954226334702571	25
39	สตูล	0.01052900	0.01117192202120	0.942451977378648	66
40	นครปฐม	0.02908500	0.03110981540840	0.934913936909659	15
41	ศรีสะเกษ	0.01219500	0.01326171759990	0.919564144548814	61
42	ปทุมธานี	0.04497900	0.04919921412590	0.914221919986353	2
43	บุรีรัมย์	0.01247000	0.01364713028740	0.913745215103075	59
44	ลพบุรี	0.01882900	0.02087975582330	0.901782576355058	34
45	เพชรบุรี	0.02222600	0.02481706464000	0.895593428248410	24
46	อุบลราชธานี	0.01781600	0.02018299013390	0.882723515287047	37
47	อุทัยธานี	0.01252400	0.01424431590740	0.879227902653697	57
48	ลำพูน	0.01288900	0.01489006668980	0.865610629456027	52
49	กระบี่	0.01271800	0.01470716165520	0.864748773295989	54
50	ราชบุรี	0.01980500	0.02299604413990	0.861235083717583	30
51	สกลนคร	0.01227700	0.01433802279260	0.856254741507057	55
52	ยโสธร	0.01313400	0.01535810281020	0.855183752987845	50
53	พะเยา	0.01370500	0.01611630269310	0.850381148888922	49
54	สระบุรี	0.02152400	0.02543650176480	0.846185540725012	23
55	จันทบุรี	0.02873800	0.03457077550620	0.831280165955377	10
56	ประจวบคีรีขันธ์	0.02584200	0.03121972404060	0.827745945684642	14

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลำดับ	Other	Actual	Fitted	Index	ความสามารถ
57	แพร์	0.02145200	0.02614308629140	0.820561113591888	22
58	พังกา	0.01577900	0.01946625104700	0.810582374690567	39
59	สุราษฎร์ธานี	0.02315400	0.02938926823140	0.787838602094280	18
60	ระนอง	0.01790500	0.02305532222390	0.776610269252234	29
61	ร้อยเอ็ด	0.01181400	0.01524410078010	0.774988316491732	51
62	ชลบุรี	0.03238000	0.04214156341670	0.768362570695902	5
63	สุพรรณบุรี	0.01771100	0.02335608670510	0.758303401748061	28
64	ลำปาง	0.02219300	0.02952746614480	0.751605298306585	17
65	สมุทรสงคราม	0.02681100	0.03586175947770	0.747620875006759	8
66	นครนายก	0.02264400	0.03240342418260	0.698815034867808	12
67	อ่างทอง	0.02000800	0.02872237179780	0.696599853969320	19
68	พัทลุง	0.01304900	0.01922089200420	0.678896692055115	41
69	ชัยนาท	0.01312100	0.02081985490210	0.630215727328462	35
70	สระแก้ว	0.00410800	0.00711508364426	0.577364962295851	73
71	มหาสารคาม	0.01084300	0.01945409080580	0.557363492760468	40
72	ชุมพร	0.01645700	0.03068681265620	0.536288997634787	16
73	ระยอง	0.01625600	0.03224089335250	0.504204359781823	13
74	ขอนแก่น	0.01919100	0.03958259585510	0.484834296119751	7
75	สมุทรสาคร	0.01794700	0.04736762596180	0.378887470832368	3

ที่มา : จากการคำนวณ

ในการวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีครั้งนี้ ก็มีได้มุ่งที่จะวัดว่าจังหวัดใดใช้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีมากหรือน้อยแต่อย่างไร แต่วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่าจังหวัดต่าง ๆ ใช้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีแตกต่างกันอย่างไร จังหวัดใดใช้ความพยายามมากกว่าภายใต้สภาวะทางเศรษฐกิจสังคมที่เป็นอยู่ ณ เวลานั้น โดยเหตุนี้ดัชนีวัดความพยายามของภาษีในแต่ละประเภทที่คำนวณได้นั้น มิใช่เป็นตัวเลขที่จะชี้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีได้มากน้อยเท่าใด แต่เป็นตัวเลขที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของความพยายามในการจัดเก็บภาษีของจังหวัดต่าง ๆ เท่านั้น และการจัดลำดับก่อนหลังของความพยายามในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็น

ถึงลำดับก่อนหลังของดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีในแต่ละประเภทของจังหวัดให้เป็นระบบเท่านั้น

สำหรับความสามารถในการเสียภาษีนั้นเป็นค่าที่ได้จากตัวแปรภาวะเศรษฐกิจ เมื่อคำนวณด้วยวิธีของการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน ภายใต้สภาวะทางเศรษฐกิจในระยะเวลาหนึ่ง โดยที่ความสามารถในการเสียภาษีจะแปรผันตามตัวแปรทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถอธิบายและมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเสียภาษี

การพิจารณาในการแบ่งกลุ่มจังหวัดนั้นได้แบ่งตามประเภทของภาษี คือ ภาษีท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและสุขาภิบาลจัดเก็บเอง ภาษีเงินได้ ภาษีจากการพาณิชย์และภาษีรวม จึงทำให้จังหวัดต่าง ๆ ที่ได้แบ่งกลุ่มตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในกลุ่มแต่ละกลุ่ม ไม่เหมือนกันตามแต่สภาพของจังหวัดและประเภทของภาษี อีกทั้งการศึกษานี้เป็นเพียงการใช้ข้อมูลของปี พ.ศ. 2537 เมื่อใช้ข้อมูลปีอื่นอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษานี้ได้ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ก็เป็นแนวทางในการพิจารณาถึงความสามารถพื้นฐาน โครงสร้างทางเศรษฐกิจในจังหวัดที่มีผลต่อประเภทของภาษีที่จัดเก็บในจังหวัดและความพยายามของเจ้าหน้าที่ภาษี รวมทั้งประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของจังหวัดต่าง ๆ เท่านั้น

จากผลการศึกษาถึงความพยายามในการจัดเก็บภาษีของจังหวัดต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2537 ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงค่าดัชนีวัดความพยายามและความสามารถในการเสียภาษีของจังหวัดเมื่อเปรียบเทียบกัน เมื่อใช้ข้อมูลทั้งค่าความพยายามและความสามารถแบ่งจังหวัดออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มแรก จังหวัดที่มีลำดับความสามารถสูงและมีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูง จังหวัดกลุ่มนี้เป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงและก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนในจังหวัดเป็นจำนวนมากและย่อมส่งผลถึงการจัดเก็บภาษีเพื่อเป็นรายได้ สำหรับงบประมาณในระดับต่าง ๆ ได้ในปริมาณที่สูง การใช้ความพยายามของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ปริมาณภาษีที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้น แต่จังหวัดในกลุ่มนี้จากผลการศึกษาข้อมูลในปี 2537 พบว่ามีจังหวัดเพียงไม่กี่จังหวัดเท่านั้นที่มีค่าดัชนีความพยายามสูงและมีค่าความสามารถสูงด้วย

กลุ่มที่สอง จังหวัดที่มีลำดับความสามารถสูงและมีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีต่ำ จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้พบว่าเป็นจังหวัดที่มีปัจจัยพื้นฐานโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ดี เหมือนกับจังหวัดในกลุ่มแรก แต่เมื่อพิจารณาถึงค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีมียังมีค่าต่ำนั้นย่อมแสดงว่า

หากได้มีการดำเนินการที่จริงจัง ในการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่ภาษีแล้ว น่าที่จะสามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้น ตามปัจจัยทางเศรษฐกิจพื้นฐานที่ดีของจังหวัด

กลุ่มที่สาม จังหวัดที่มีลำดับความสามารถต่ำและมีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูง จังหวัดในกลุ่มนี้มีพื้นฐานและโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ยังอยู่ในภาคของเกษตรกรรมสูง การใช้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นไม่สามารถที่จะทำให้การจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากพื้นฐานทางเศรษฐกิจของจังหวัดที่ยังมีการพัฒนาไม่เพียงพอ การใช้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีมากอาจจะทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้รับความเดือดร้อนได้

กลุ่มที่สี่ จังหวัดที่มีลำดับความสามารถต่ำและมีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีต่ำ จังหวัดในกลุ่มนี้มีพื้นฐานและโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ยังต้องพึ่งการเกษตรกรรมสูง และความพยายามในการจัดเก็บภาษีก็น่าต่ำ การเพิ่มความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอาจจะทำให้ปริมาณภาษีที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณไม่มาก และอาจจะทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนได้

ตารางที่ 4.5 กลุ่มจังหวัดแบ่งตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น
ปี พ.ศ. 2537

ภาษีท้องถิ่น			
จังหวัดกลุ่มที่ 1	จังหวัดกลุ่มที่ 2	จังหวัดกลุ่มที่ 3	จังหวัดกลุ่มที่ 4
ความสามารถสูง ความพยายามสูง	ความสามารถสูง ความพยายามต่ำ	ความสามารถต่ำ ความพยายามสูง	ความสามารถต่ำ ความพยายามต่ำ
ภูเก็ต จันทบุรี พังงา นนทบุรี เชียงใหม่ เชียงราย อุตรธานี นครนายก แพร่ พิษณุโลก พัทลุง ยะลา ชัยนาท เพชรบูรณ์	สงขลา ชุมพร สุราษฎร์ธานี ขอนแก่น ประจวบคีรีขันธ์ ระนอง สุโขทัย ลำปาง อ่างทอง มหาสารคาม กระบี่ สุพรรณบุรี พิจิตร ตรัง สมุทรสงคราม อุบลราชธานี สตูล นครราชสีมา ตรัง	ปทุมธานี สมุทรปราการ แม่ฮ่องสอน ปราจีนบุรี น่าน ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา โสธร สิงห์บุรี นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา ปัตตานี อุตรดิตถ์ นครศรีธรรมราช	สระแก้ว ชลบุรี สมุทรสาคร ระยอง อำนาจเจริญหนองคาย บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ มุกดาหาร สระบุรี หนองบัวลำภู กาญจนบุรี ลพบุรี กำแพงเพชร สุรินทร์ เลย ราชบุรี สกลนคร พะเยา อุทัยธานี ชัยภูมิ ดาก ร้อยเอ็ด เพชรบุรี กาฬสินธุ์ นครปฐม ลำพูน นครพนม
14 จังหวัด	19 จังหวัด	14 จังหวัด	28 จังหวัด

ตารางที่ 4.6 กลุ่มจังหวัดแบ่งตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้

ปี พ.ศ. 2537

ภาษีเงินได้			
จังหวัดกลุ่มที่ 1	จังหวัดกลุ่มที่ 2	จังหวัดกลุ่มที่ 3	จังหวัดกลุ่มที่ 4
ความสามารถสูง ความพยายามสูง	ความสามารถสูง ความพยายามต่ำ	ความสามารถต่ำ ความพยายามสูง	ความสามารถต่ำ ความพยายามต่ำ
สมุทรปราการ ภูเก็ต นนทบุรี ปทุมธานี อยุธยา สงขลา ฉะเชิงเทรา เชียงใหม่ ลพบุรี สุโขทัย พิษณุโลก นครสวรรค์	สมุทรสาคร ขอนแก่น นครปฐม ชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี สระบุรี อ่างทอง ชุมพร สุราษฎร์ธานี สุพรรณบุรี ลำพูน แพร่ นครนายก จันทบุรี สมุทรสงคราม ลำปาง อุตรธานี สิงห์บุรี เชียงราย ระยอง ตราด อุบลราชธานี นครราชสีมา เพชรบุรี	สระแก้ว หนองบัวลำภู ปัตตานี นราธิวาส สตูล เลย สุรินทร์ กาฬสินธุ์ กระบี่ แม่ฮ่องสอน น่าน ตรัง ตาก พิจิตร กาญจนบุรี อุทัยธานี เพชรบูรณ์ ยะลา กำแพงเพชร ระนอง นครพนม อุดรดิตถ์ หนองคาย ศรีสะเกษ นครศรีธรรมราช	ชัยภูมิ มหาสารคาม พัทลุง ร้อยเอ็ด พะเยา ชัยนาท อ่างทอง มุกดาหาร พังงา ยโสธร สกลนคร บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี
12 จังหวัด	25 จังหวัด	25 จังหวัด	13 จังหวัด

ตารางที่ 4.7 กลุ่มจังหวัดแบ่งตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บ
ภาษีจากการพาณิชย์ ปี พ.ศ. 2537

ภาษีจากการพาณิชย์			
จังหวัดกลุ่มที่ 1	จังหวัดกลุ่มที่ 2	จังหวัดกลุ่มที่ 3	จังหวัดกลุ่มที่ 4
ความสามารถสูง ความพยายามสูง	ความสามารถสูง ความพยายามต่ำ	ความสามารถต่ำ ความพยายามสูง	ความสามารถต่ำ ความพยายามต่ำ
นนทบุรี สมุทรปราการ สงขลา ภูเก็ต ประจวบคีรีขันธ์ นราธิวาส ฉะเชิงเทรา ยะลา สระบุรี สิงห์บุรี สุราษฎร์ธานี อุตรธานี เชียงราย นครสวรรค์	สมุทรสาคร ปทุมธานี ขอนแก่น นครนายก สมุทรสงคราม จันทบุรี ระยอง ลำปาง อ่างทอง อุทัย ชัยนาท ชุมพร มหาสารคาม พังงา สุพรรณบุรี ราชบุรี แพร่ สุโขทัย พิษณุโลก ระนอง นครปฐม เพชรบุรี เชียงใหม่ ตราด ชลบุรี	สระแก้ว ปัตตานี กำแพงเพชร มุกดาหาร แม่ฮ่องสอน อุตรดิตถ์ พระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี หนองคาย สุรินทร์ ตาก เพชร บูรณ์ เลย สตูล ปราจีนบุรี นครราชสีมา ชัยภูมิ นครพนม ลำพูน กาฬสินธุ์ ตรัง	อำนาจเจริญ พัทลุง ยโสธร หนองบัวลำภู ลพบุรี สกลนคร พะเยา ร้อยเอ็ด พิจิตร นครศรีธรรมราช ศรีสะเกษ กระบี่ น่าน อุบลราชธานี บุรีรัมย์
14 จังหวัด	25 จังหวัด	21 จังหวัด	15 จังหวัด

ตารางที่ 4.8 กลุ่มจังหวัดแบ่งตามความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บภาษีรวม
ปี พ.ศ. 2537

ภาษีรวม			
จังหวัดกลุ่มที่ 1	จังหวัดกลุ่มที่ 2	จังหวัดกลุ่มที่ 3	จังหวัดกลุ่มที่ 4
ความสามารถสูง ความพยายามสูง	ความสามารถสูง ความพยายามต่ำ	ความสามารถต่ำ ความพยายามสูง	ความสามารถต่ำ ความพยายามต่ำ
นนทบุรี สมุทรปราการ ภูเก็ต เชียงใหม่ ฉะเชิงเทรา นครสวรรค์ สงขลา สิงห์บุรี นครราชสีมา	สมุทรสาคร ขอนแก่น ระยอง ชุมพร อ่างทอง นครนายก ลำปาง สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี ชลบุรี สุราษฎร์ธานี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ระนอง แพร่ ตรัง จันทบุรี สระบุรี ราชบุรี สุโขทัย พิษณุโลก เชียงราย อุตรธานี อุบลราชธานี เพชรบุรี ลพบุรี นครปฐม	หนองบัวลำภู นราธิวาส แม่ฮ่องสอน สุรินทร์ อำนาจเจริญ ปัตตานี พระนครศรีอยุธยา ปราจีนบุรี อุตรดิตถ์ หนองคาย ยะลา ตรัง ตาก มุกดาหาร กาฬสินธุ์ กาญจนบุรี เลย น่าน เพชรบูรณ์ พิจิตร นครพนม	มหาสารคาม สระแก้ว ชัยนาท พัทลุง ร้อยเอ็ด พังงา เพาะเย ยโสธร สกลนคร กระบี่ ลำพูน อุทัยธานี บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สตูล กำแพงเพชร ชัยภูมิ นครศรีธรรมราช
9 จังหวัด	27 จังหวัด	21 จังหวัด	18 จังหวัด